

НАРЕДБА № 16 от 7.07.2004 г. за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на финансови инструменти (Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Издадена от председателя на Комисията за финансов надзор, обн., ДВ, бр. 65 от 27.07.2004 г., изм. и доп., бр. 45 от 13.05.2008 г., в сила от 14.08.2008 г.

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) С наредбата се уреждат условията и редът за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на финансови инструменти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) С наредбата се уреждат и случаите, в които инвестиционните посредници имат право да използват парични средства и финансови инструменти на свои клиенти за своя сметка или за сметка на други свои клиенти, както и да използват свои парични средства и финансови инструменти за сметка на своите клиенти.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Маржин покупка е покупка на финансови инструменти, извършена от инвестиционен посредник за сметка на негов клиент, при която за заплащане на финансовите инструменти клиентът ползва паричен заем от инвестиционния посредник.

(2) Инвестиционният посредник може да предоставя парични заеми на своите клиенти само за извършване на маржин покупки.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Паричният заем трябва да бъде обезпечен съгласно чл. 16, 16а и 17.

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Къса продажба е продажба на финансови инструменти, извършена от инвестиционен посредник за негова сметка или за сметка на негов клиент, при която към момента на сключването ѝ продавачът не притежава финансовите инструменти и възнамерява да изпълни задължението си за прехвърлянето им с финансови инструменти, взети назаем или ползвани при условията и по реда на тази наредба.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.).

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заем на финансови инструменти е прехвърляне на финансови инструменти от заемодателя в собственост на заемателя срещу задължение за връщане на финансови инструменти от същия вид, брой и емисия на определена бъдеща дата или при поискване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заем на финансови инструменти се допуска при условие, че бъде предоставено обезпечение съгласно чл. 49.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник може да взема назаем финансови инструменти само за да:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) изпълни задължение за прехвърляне на финансови инструменти, предмет на къса продажба, извършена за своя сметка или за сметка на клиент;

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) върне финансови инструменти, взети назаем при условията на т. 1;

3. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) даде назаем финансовите инструменти на друг инвестиционен посредник за целите по т. 1 и 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник може да дава назаем свои финансови инструменти, взети назаем финансови инструменти при условията по ал. 3, както и финансови инструменти на свои клиенти в качеството на техен агент.

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник може да използва за сметка на клиент свои, както и взети назаем финансови инструменти, само за да:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) изпълни задължение за прехвърляне на финансови инструменти, предмет на къса продажба, извършена за сметка на клиент;

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) върне финансови инструменти, взети назаем за извършване на къса продажба за сметка на клиент.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Задължението на клиента, за чиято сметка се използват финансовите инструменти, да върне финансовите инструменти се счита за обезпечено с паричните средства и финансовите инструменти, отчитани по неговата сметка за къси продажби, включително с получените парични средства от къси продажби.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) За целите по ал. 1 инвестиционният посредник може да използва за сметка на клиент и финансови инструменти, водени по маржин сметка или по сметка за къси продажби на друг клиент, до размера, до който те се считат за обезпечение. Задължението на клиента, за чиято сметка се използват финансовите инструменти, да върне финансовите инструменти се счита за обезпечено при условията на ал. 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Разпореждането с финансови инструменти по ал. 1 и 3 се отразява в съответния регистър на депозитарната институция, по който се водят финансовите инструменти.

Чл. 6. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник може да използва за своя сметка финансови инструменти, отчитани по маржин сметки или по сметки за къси продажби на клиенти, до размера, до който те се считат за обезпечение съгласно чл. 15, съответно чл. 29 само за:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) да изпълни задължение за прехвърляне на финансови инструменти, предмет на къса продажба, извършена за своя сметка;

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) да върне финансови инструменти, взети назаем за извършване на къса продажба за своя сметка;

3. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) обезпечение на заем от кредитна институция, получила лицензия от Българската народна банка (БНБ) за извършване на банкова дейност в страната, взет за финансиране на маржин покупки;

4. да ги даде назаем на друг инвестиционен посредник.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Разпореждането с финансови инструменти се отразява в съответния регистър в депозитарна институция, по който се водят финансовите инструменти.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник е длъжен да върне на клиента финансови инструменти от същия вид, брой и емисия при условия и по ред, определени в договора за маржин покупки или за къси продажби.

Чл. 7. Инвестиционният посредник може да използва паричните средства на клиент, отчитани по неговата сметка за къси продажби, за своя сметка или за сметка на други клиенти, до размера, до който те се считат за обезпечение съгласно чл. 29 .

Чл. 7а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Маржин покупки и къси продажби с финансови инструменти могат да бъдат извършвани на територията на Република България само на регулиран пазар при условия и по ред, предвидени в правилата на регулирания пазар. Къси продажби по изречение първо могат да бъдат извършвани само с финансови инструменти, които отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1 , съответно чл. 9, ал. 1 .

(2) Наредданията за маржин покупка и за къса продажба се идентифицират при тяхното въвеждане в системата за търговия на регулиран пазар.

(3) Инвестиционните посредници могат да извършват маржин покупки, къси продажби и заем на финансови инструменти и на територията на друга държава членка при спазване изискванията на съответното национално законодателство и международната практика, приложими спрямо този вид сделки, както и на територията на трета държава, ако приложимото национално законодателство и международна практика осигуряват най-малко равностойна степен на защита на инвеститорите във финансови инструменти като тази по българското законодателство.

(4) Инвестиционните посредници предоставят заеми за извършване на маржин покупки, **извършват** маржин покупки и къси продажби при спазване изискванията за капиталова адекватност и ликвидност по Наредба № 35 от 2006 г. за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници (ДВ, бр. 97 от 2006 г.) (Наредба № 35).

(5) Инвестиционните посредници предоставят на Комисията за финансов надзор ежемесечно заедно с отчета за капиталова адекватност и ликвидност по чл. 144, ал. 1 от Наредба № 35 и информация за стойността на предоставените от тях заеми на клиенти във връзка с маржин покупки и къси продажби и за предоставените обезпечения по тези заеми. Информацията по изречение първо се предоставя поотделно за маржин покупките и за късите продажби.

Глава втора

ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ, КОИТО МОГАТ ДА СЛУЖАТ ЗА ОБЕЗПЕЧЕНИЕ ПО МАРЖИН

ПОКУПКИ И КЪСИ ПРОДАЖБИ И С КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ИЗВЪРШВАНИ КЪСИ

ПРОДАЖБИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Финансови инструменти, които могат да служат за обезпечение при извършване на маржин покупки и къси продажби и с които могат да се извършват къси продажби на територията на Република България, са финансови инструменти, допуснати до търговия на регулиран пазар, които през последните 20 сесии на регулирания пазар отговарят едновременно на следните изисквания:

1. с тях са сключвани сделки на регулирания пазар най-малко през 15 сесии;
2. минималният среднодневен обем от финансови инструменти, с които са сключени сделки на регулирания пазар, е не по-малко от 5000 броя;
3. среднодневният брой сключени сделки на регулирания пазар е не по-малко от 30;
4. произведението от броя финансови инструменти от дадена емисия и цената на затваряне за последния ден на търговия с този финансов инструмент на регулирания пазар е не по-малко от 20 000 000 лв.

(2) Не се считат за сключени на регулиран пазар сделките, предмет на блокова търговия, репо сделките, сделките по регистрационно агентство и сделките на приватизационен пазар.

(3) В обхвата на ал. 1, т. 2, 3 и 4 не попадат сделките, сключени от инвестиционен посредник, когато е действал като маркетмейкър на емисията финансови инструменти.

(4) В случаите, когато финансовите инструменти по ал. 1 са акции, свободно търгуемият обем трябва да бъде не по-малко от 15 % от емисията.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Регулираният пазар може да установи допълнителни изисквания към финансовите инструменти, предмет на маржин покупки и къси продажби, както и по-строги изисквания от предвидените в чл. 8, ал. 1, ако това е необходимо за осигуряване стабилността на пазара на финансови инструменти и за защита на инвеститорите.

(2) Регулираният пазар по ал. 1 обявява ежедневно след приключване на търговската сесия чрез своята система за търговия и борсовия бюлетин, както и по друг подходящ начин, списък на финансовите инструменти, отговарящи на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно на допълнителните и/или по-строги изисквания по ал. 1, с които могат да бъдат извършвани къси продажби и които могат да служат за обезпечение по маржин покупки и къси продажби за периода на следващата търговска сесия.

(3) Регулираният пазар разпространява по реда на ал. 2 информация за общия обем на финансовите инструменти от всяка емисия, предмет на маржин покупки и къси продажби.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционните посредници не могат да приемат като обезпечение по маржин покупки и къси продажби, както и да извършват къси продажби с финансови инструменти, които са престанали да отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Сетълментът на маржин покупките и късите продажби, сключени на регулирания пазар, преди съответните финансови инструменти да престанат да отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1, се извършва по общия ред. Сключените договори за заем на финансови инструменти, които впоследствие са престанали да отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1, остават в сила.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Комисията за финансов надзор може да наложи ограничения и забрани за извършването на маржин покупки и къси продажби с отделни видове или емисии финансови инструменти, ако това е необходимо за осигуряване стабилността на пазара на ценни книжа или за защита на инвеститорите.

Глава трета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МАРЖИН ПОКУПКИ

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 12. Паричните средства, които инвестиционният посредник дава назаем на своите клиенти за извършване на маржин покупки, могат да имат за източник само:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) собствени парични средства на инвестиционния посредник;
2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) заем от кредитна институция;
3. парични средства на клиенти, отчитани по сметки за къси продажби до размера, до който те се считат за обезпечение съгласно чл. 29.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник извършва маржин покупки на основата на писмен договор с клиента за извършване на маржин покупки, сключен по реда на чл. 24 от Наредба № 38 от 2007 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници (ДВ, бр. 67 от 2007 г.) (Наредба № 38).

(2) Преди подписване на договора по ал. 1 инвестиционният посредник е длъжен да предостави на клиента писмено разяснение на механизма на осъществяване на маржин покупките и на свързаните с тях рискове. Клиентът удостоверява писмено, че е получил информацията по изречение първо.

(3) Преди подписване на договора по ал. 1 инвестиционният посредник изисква от клиента да му предостави информация относно финансовото си състояние със съдържанието по чл. 19, ал. 4 от Наредба № 38. Въз основа на информацията по

изречение първо инвестиционният посредник определя максимален размер на задължението на всеки клиент по заем за маржин покупки.

(4) Инвестиционният посредник изчислява капиталово изискване за кредитен риск по предоставяни заеми за маржин покупки при спазване изискванията на Наредба № 35 .

(5) Общата стойност на заема за извършване на маржин покупки, предоставен на едно лице или на група свързани клиенти по смисъла на т. 26 от допълнителните разпоредби на Наредба № 35 не може да надвишава 25 % от собствения капитал на инвестиционния посредник, определен съгласно глава трета от Наредба № 35 .

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник открива:

а) и води при себе си отделна сметка за маржин покупки на всеки клиент, който извършва маржин покупки;

б) в депозитарна институция отделна маржин сметка за финансови инструменти на всеки клиент, по която се водят финансовите инструменти, предоставени от клиента в изпълнение на първоначалните и поддържащите маржин изисквания;

в) в депозитарна институция отделна парична сметка за маржин покупки, по която се отчитат паричните средства на клиентите на инвестиционния посредник, предоставени във връзка с извършването на маржин покупки.

(2) Инвестиционният посредник отчита по сметката на клиента по ал. 1, буква "а" предоставените парични средства и финансови инструменти от клиента в изпълнение на първоначалните и поддържащите маржин изисквания и своите вземания по предоставените на клиента маржин заеми.

(3) Сметката за маржин покупки по ал. 1, буква "а" съдържа и информация относно броя финансови инструменти от всяка емисия, които са депозирани от него в съответствие с първоначалните или поддържащите маржин изисквания, както и информация за задълженията към клиента във връзка с използването на финансови инструменти, отчитани по сметката за маржин покупки съгласно чл. 5 .

Чл. 15. (1) (Предишен текст на чл. 15, изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Финансовите инструменти, отчитани в сметката за маржин покупки, се считат за обезпечение в полза на инвестиционния посредник относно предоставения на клиента заем до размера на поддържащото маржин изискване по чл. 17 .

(2) (Нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) В случаите, когато финансовите инструменти, предмет на маржин покупка, не служат за обезпечение по маржин заема, сетълментът по маржин покупката се извършва чрез прехвърляне на финансовите инструменти по сметка в депозитарната институция, определена от клиента, различна от маржин сметката по чл. 14, ал. 1, буква "б" .

Раздел II

Специфични изисквания за извършване на маржин покупки

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Клиент, който е подал нареждане за маржин покупка на финансови инструменти, които отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1 и за които в договора е предвидено да служат като обезпечение по маржин заема, е длъжен да отговаря на първоначалното маржин изискване по ал. 2 към деня на подаване на нареждането и до деня за сепълмент на сключената сделка.

(2) **Първоначално маржин изискване** е задължението на клиента да предостави на инвестиционния посредник депозит на стойност съгласно ал. 3, който може да се състои от:

1. парични средства;
2. дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, които имат пазарна стойност;
3. финансови инструменти, които отговарят на изискванията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1;
4. всяка комбинация по т. 1, 2 и 3.

(3) Ако първоначалното маржин изискване се изпълнява в парични средства, депозитът по ал. 2 трябва да бъде в размер не по-малък от 50 на сто от стойността на всяка отделна маржин покупка.

(4) Ако първоначалното маржин изискване се изпълнява във финансови инструменти по ал. 2, т. 2 и/или 3, депозитът трябва да бъде в размер не по-малък от 100 на сто от стойността на всяка отделна маржин покупка.

(5) Ако първоначалното маржин изискване се изпълнява като комбинация от парични средства и финансови инструменти, частта от депозита във финансови инструменти, които трябва да бъдат предоставени, се изчислява по следната формула:

$$\text{ЦК} = \text{МП} - \text{ПС} * 2,$$

където:

ЦК е текущата пазарна стойност на депозираниите финансови инструменти, изчислена съгласно чл. 18;

МП - стойността на маржин покупката;

ПС - депозитът в парични средства.

(6) Първоначалното маржин изискване може да се изпълни от клиента и чрез наличен маржин излишък съгласно чл. 19, ал. 2, т. 1 и/или наличен излишък при къси продажби съгласно чл. 37, ал. 3, т. 1, ако това е уговорено между страните.

(7) Регулираният пазар, на който финансовите инструменти, предмет на маржин покупки, са допуснати до търговия, както и инвестиционният посредник могат да предвидят първоначално маржин изискване, по-високо от това по ал. 3, 4 и 5.

(8) Стойността на маржин заема, предоставен от инвестиционния посредник на клиент за всяка отделна маржин покупка, е разликата между стойността на маржин покупката и размера на паричния депозит на клиента по ал. 2, т. 1.

(9) Общата стойност на маржин заема на клиента е дължимата сума по всички маржин заеми по ал. 8.

(10) Ако клиентът не отговори на първоначалното маржин изискване при подаване на нареждането за извършване на маржин покупка, инвестиционният посредник не изпълнява нареждането.

Чл. 16а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Извън случаите по чл. 16, ал. 1 клиент, който е подал нареждане за извършване на маржин покупка, е длъжен към деня на подаване на нареждането да изпълни **първоначално маржин** изискване в размер 200 на сто от общия размер на маржин заема. Член 16 се прилага съответно.

Чл. 17. (1) (Доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Клиент, на когото е открита сметка за маржин покупки, е длъжен от датата на сетълмент на маржин покупката ежедневно да отговаря на поддържащото маржин изискване.

(2) **Поддържащо маржин** изискване е задължението на клиента да поддържа при инвестиционния посредник обезпечение по ал. 3 на стойност не по-малка от 125 на сто от общия размер на маржин заема.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Обезпечение на маржин заема могат да бъдат само финансови инструменти по чл. 16, ал. 2, т. 2 и/или 3 . Финансовите инструменти по изречение първо се водят по маржин сметка на клиента по чл. 14, ал. 1, буква "б" .

(4) (Нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако текущата пазарна стойност на финансовите инструменти по ал. 3, изчислена съгласно чл. 18 , е по-ниска от поддържащото маржин изискване, излишъкът по сметката за къси продажби съгласно чл. 37, ал. 2 , ако такъв е налице, може да се прехвърли за обезпечение на маржин заема, ако това е уговорено в договора.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Регулираният пазар, на който финансовите инструменти, предмет на маржин покупки, са допуснати до търговия, както и инвестиционният посредник, могат да предвидят поддържащо маржин изискване, по-високо от определеното по ал. 2.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Клиентът може да нареди на инвестиционния посредник да прехвърли излишъка по сметката за къси продажби, ако клиентът разполага с такъв, по неговата сметка за маржин покупки с цел намаляване общата стойност на неговия маржин заем.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник извършва ежедневна оценка на финансовите инструменти, отчитани по сметката за маржин покупки, както и на финансовите инструменти, предмет на маржин покупки, чийто сетълмент не е извършен, в случаите когато е предвидено те да служат като обезпечение по маржин заема. Оценката на финансовите инструменти се извършва по пазарна стойност.

Чл. 19. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник няма право да разрешава на клиента да увеличава общата стойност на маржин заема чрез изтегляне на парични средства или чрез разпореждане с финансови инструменти, които служат за обезпечение на маржин заема (ограничаване на сметката за маржин покупки), ако в резултат на това пазарната стойност на обезпечението на маржин заема, изчислена съгласно чл. 18 , ще спадне под 200 на сто от общата стойност на маржин заема.

(2) Клиентът има право да ползва своя маржин излишък:

1. за да изпълни първоначално или поддържащо маржин изискване и/или първоначално или поддържащо изискване по къси продажби съгласно чл. 34 ; или

2. за да се разпорежи по друг начин с финансови инструменти, водени по маржин сметката, или да увеличи общия размер на маржин заема чрез изтегляне на парични средства.

(3) Маржин излишък е разликата между стойността на финансовите инструменти, които служат като обезпечение на маржин заема, изчислена съгласно чл. 18 и 200 на сто от общата стойност на маржин заема.

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако възникне маржин недостиг, инвестиционният посредник няма право да изпълнява нови нареждания за маржин покупки и е длъжен до края на работния ден да уведоми клиента, че в срок два работни дни трябва да покрие маржин недостига, като внесе при инвестиционния посредник:

1. парични средства, с които да изплати необходимата част от маржин заема; и/или

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) допълнително обезпечение във финансови инструменти по чл. 16, ал. 2, т. 2 и/или 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Маржин недостиг е налице, когато пазарната стойност на обезпечението на маржин заема, изчислена съгласно чл. 18 , е по-малка от поддържащото маржин изискване по чл. 17, ал. 2 .

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Ако клиентът не покрие маржин недостига по чл. 20, ал. 1 , инвестиционният посредник продава съответно количество финансови инструменти по сметката за маржин покупки, необходимо за покриване на недостига към деня на продажбата.

(2) Ако стойността на обезпечението по маржин заема се възстанови в срока по чл. 20, ал. 1 до изискуемата стойност по чл. 17, ал. 2 преди попълването на маржин недостига от клиента, посредникът уведомява за това клиента.

(3) В случай че стойността на обезпечението по сметката за маржин покупки спадне под 115 на сто от общата стойност на маржин заема, инвестиционният посредник има право преди изтичане на срока по чл. 20, ал. 1 да продаде финансови инструменти по маржин сметката за покриване на недостига към деня на продажбата, съгласно ал. 1, ако това е необходимо за предотвратяване на по-големи загуби за инвестиционния посредник и/или за клиента.

(4) Инвестиционният посредник продава финансови инструменти в случаите по ал. 1 и 3 при условия и по ред, определени в договора за извършване на маржин покупки.

(5) В случая по ал. 1 инвестиционният посредник има право да откаже изпълнение на подадените нареждания на клиента за сключване на маржин покупки и къси продажби, както и да прекрати договора за извършване на маржин покупки.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Договорът за извършване на маржин покупки се сключва със срок и клиентът е длъжен да върне маржин заема при изтичане срока на договора.

(2) Ако към датата на изтичане срока на договора съгласно ал. 1 клиентът не върне предоставения заем за извършване на маржин покупки, инвестиционният посредник има право да прехвърли от сметката за парични средства на клиента по своя парична сметка необходимата за погасяване на маржин заема сума, както и да се разпорежи с обезпечението по начин, определен в договора.

(3) В случаите по ал. 2 инвестиционният посредник реализира обезпечението, като подава нареждане за продажба на финансовите инструменти, служещи за обезпечение по маржин заема, на датата на прекратяване на договора за извършване на маржин покупки. С паричните средства, получени от продажбата, се погасява задължението на клиента към посредника по маржин заема.

(4) Останалите финансови инструменти по сметката за маржин покупки и паричните средства на клиента се прехвърлят в сметката за финансови инструменти, съответно в сметката за парични средства на клиента, водени от инвестиционния посредник.

Раздел III

Изисквания към договорите за извършване на маржин покупки

(Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Договорите за извършване на маржин покупки трябва да включват:

1. информация за повишения риск, който възниква за клиента във връзка с извършването на маржин покупки, включително:

а) изискването за предоставяне на допълнително обезпечение в случаите по чл. 20, ал. 1, както и посочване, че при забава инвестиционният посредник може да се удовлетвори от наличното обезпечение;

б) възможността да не може да упражнява правото на глас по ценните книжа, отчитани в неговата сметка за маржин покупки, ако те се ползват от инвестиционния посредник съгласно чл. 5, ал. 3 и чл. 6, ал. 1, освен в случая, когато те са заложили като обезпечение на банков заем за финансиране на маржин покупки;

в) възможността да загуби не само изцяло средствата, които е инвестирал във финансови инструменти чрез маржин покупки, но във връзка с тях да има и допълнителни задължения към инвестиционния посредник;

2. условията и реда за откриване и закриване на маржин сметка за финансовите инструменти в депозитарна институция и за разпореждане с финансовите инструменти, водени по маржин сметката;

3. разходите по маржин заема и метода за изчисляването им;
4. честотата на изчисляване на лихвата по маржин заема;
5. сроковете и начина на плащане на лихвата и другите разходи по маржин заема;
6. размера на първоначалните и поддържащите маржин изисквания;
7. реда, сроковете и начина за изпълнение на първоначалните и поддържащите маржин изисквания, включително описание на начина за оценка по чл. 18 и начините за уведомяване на клиента за предоставяне на допълнително обезпечение;
8. условията за ограничаване на сметката за маржин покупки, както и условията и реда за ползване на маржин излишъка;
9. допълнителни ограничения, ако има такива, относно допустимите видове депозити и обезпечения при маржин покупките;
10. условията, при които инвестиционният посредник има право да изисква допълнително обезпечение и неговия вид;
11. посочване дали излишъкът по сметка за къси продажби на клиента ще бъде използван като обезпечение по маржин заема или за намаляване на маржин заема, както и на условията и реда за използването му;
12. правото на инвестиционния посредник да предоставя като обезпечение и да ползва финансовите инструменти, отчитани по маржин сметката на клиента, които служат като обезпечение на заема, както и условията и реда за тяхното ползване;
13. основанията и реда за промяна и прекратяване на договора за извършване на маржин покупки;
14. условията и реда за удовлетворяване на инвестиционния посредник от предоставеното обезпечение при неизпълнение от страна на клиента, включително правото на инвестиционния посредник съгласно чл. 21 и 22 да продава финансовите инструменти, водени по маржин сметката на клиента, и да извърши прихващане между своето вземане и насрещните вземания на клиента, произтичащи от договора за извършване на маржин покупки;
15. посочване дали инвестиционният посредник може да извършва прихващане между свое вземане по договора за маржин покупки и насрещно вземане на клиента, произтичащо от договор за извършване на къси продажби между него и инвестиционния посредник;
16. клауза, че клиентът е наясно с рисковете, свързани с осъществяването на маржин покупките;
17. максимален размер на задължението на клиента към инвестиционния посредник по заема, предоставен за маржин покупки, определен въз основа на информацията по чл. 19, ал. 4 от Наредба № 38 ;
18. срок на договора.

Раздел IV

Допълнителни изисквания за отчитане на маржин покупки

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Общата стойност на маржин заема се отчита по дебита на сметката за маржин покупки на клиента, водена от инвестиционния посредник.

(2) Паричните средства по чл. 16, ал. 2, т. 1 , депозирани от клиента по маржин сметката в съответствие с първоначалните или поддържащите маржин изисквания, намаляват размера на маржин заема.

(3) Паричните средства по чл. 16, ал. 2, т. 1 и финансовите инструменти по чл. 16, ал. 2, т. 2 и 3 , депозирани от клиента в съответствие с първоначалните и поддържащите маржин изисквания, се прехвърлят по маржин сметката на клиента, съответно по сметката за парични средства на клиента в депозитарна институция и се записват по кредита в неговата сметка за маржин покупки при посредника, в деня на депозирането.

(4) В случаите, когато е уговорено между страните по договора финансовите инструменти, които отговарят на изискванията по чл. 8 , съответно чл. 9, ал. 1 , предмет на маржин покупка, да служат за обезпечение на маржин заема, в деня на сепълмент на сделката те се прехвърлят по маржин сметката на клиента в депозитарната институция и се записват по кредита в сметката за маржин покупки на клиента при инвестиционния посредник. Извън случаите по изречение първо финансовите инструменти, предмет на маржин покупка, се прехвърлят в деня на сепълмент на сделката по сметка на клиента в депозитарна институция, различна от неговата маржин сметка.

(5) Ако сумата на кредита превиши 200 % от сумата на дебита, превишението може да се прехвърли в сметката за къси продажби на същия клиент при наличие на такава, ако по тази сметка е налице недостиг и ако това е уговорено между страните в договора. В останалите случаи клиентът може да се разпорежи с маржин излишъка.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник поддържа ежедневна отчетност за всеки клиент със сметка за маржин покупки, която съдържа най-малко данни за:

1. текущата (дневната) пазарна стойност на финансовите инструменти, депозирани от клиента в изпълнение на първоначалните и поддържащите маржин изисквания;
2. маржин излишъка по чл. 19, ал. 3 , съответно маржин недостига по чл. 20 ;
3. броя и пазарната стойност на финансовите инструменти, предмет на маржин покупки, за които е предвидено да служат като обезпечение по маржин заема и чийто сепълмент не е извършен.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) В случаите, когато клиентът има сметка за маржин покупки и сметка за къси продажби при инвестиционния посредник, в договора между тях може да бъде предвидено, че инвестиционният посредник ежедневно нетира маржин излишъка по сметката за маржин покупки на клиент с недостига по сметката му за къси продажби, съответно излишъка по сметката за къси продажби на клиент с недостига по неговата сметка за маржин покупки.

(2) Инвестиционният посредник поддържа база данни за всеки клиент за:

1. общата стойност на обезпечението на маржин заема;
2. общата стойност на първоначалните и поддържащи маржин изисквания;
3. общата стойност на маржин излишъка или недостига.

Глава четвърта

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА КЪСИ ПРОДАЖБИ

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник извършва къси продажби за сметка на клиент въз основа на писмен договор за извършване на къси продажби, сключен по реда на чл. 24 от Наредба № 38. С договора за извършване на къси продажби инвестиционният посредник се задължава да достави финансовите инструменти, необходими за осъществяване на сетълмента на късите продажби.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Преди подписване на договора по ал. 1 инвестиционният посредник е длъжен да предостави на клиента писмено разяснение на механизма на осъществяване на късите продажби и на свързаните с тях рискове.

Чл. 28. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник:

а) открива и води при себе си отделна сметка за къси продажби на всеки клиент, който извършва къси продажби;

б) открива в депозитарна институция отделна сметка за къси продажби на всеки клиент, по която се водят финансовите инструменти, предоставени в изпълнение на първоначалните и поддържащите изисквания при късите продажби;

в) открива в депозитарна институция отделна парична сметка за къси продажби, по която се отчитат предоставените от клиентите парични средства във връзка с извършването на къси продажби, както и паричните средства, получени от извършените къси продажби.

(2) Инвестиционният посредник отчита по сметката за къси продажби на клиента по ал. 1, буква "а" предоставените парични средства и финансови инструменти от клиента в изпълнение на първоначално и поддържащо изискване, паричните средства от късата продажба и вземането си по предоставените ценни книжа, предмет на къса продажба.

(3) Сметката на клиент за къси продажби на клиента по ал. 1, буква "а" съдържа и информация относно броя финансови инструменти от всяка емисия, предмет на къса продажба, извършена за сметка на клиента (финансови инструменти на къса позиция), за броя финансови инструменти, предоставени във връзка с изпълнение на първоначално и поддържащо изискване при къси продажби, както и информация за задълженията към клиента във връзка с използването на финансови инструменти, отчитани по сметката за къси продажби, съгласно чл. 5 .

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Паричните средства и финансовите инструменти, отчитани в сметката за къси продажби на клиента при инвестиционния посредник, се считат за обезпечение в полза на инвестиционния посредник относно финансовите инструменти, предмет на къса продажба, до размера на поддържащото изискване по чл. 35 .

Чл. 30. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Нарездане за къса продажба се изпълнява на регулиран пазар в Република България само на цена, която е:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) по-висока от цената на последната сключена сделка с финансовите инструменти, обявена чрез системата за търговия, както и по-висока от цената на откриване на текущата сесия на регулирания пазар; или

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) равна на цената на последната сключена сделка с финансовите инструменти, но е по-висока от последната различна цена на сключена сделка с финансовите инструменти, обявена чрез системата за търговия, както и по-висока от цената на откриване на текущата сесия на регулирания пазар.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Изискването по ал. 1 не се прилага, ако инвестиционният посредник действа като маркет-мейкър на емисията и това е предвидено в правилника на регулирания пазар.

Чл. 31. (Отм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 32. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник въвежда на регулирания пазар нареждане за къса продажба само при условие, че ще може да достави финансовите инструменти, предмет на къса продажба, включително в случаите, когато те са налични по негова сметка или по подсметка на негов клиент, който има сметка за маржин покупки или къси продажби, както и ако е сключил договор за заем на финансови инструменти.

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Продавачът по къса продажба е длъжен да предостави на заемодателя на финансовите инструменти, съответно инвестиционния посредник или неговите клиенти със сметки за маржин покупки или чиито финансови инструменти са били използвани при сетълмента на късите продажби, компенсация за неупражняване на правата по финансовите инструменти - предмет на къса продажба, при условията и по реда на договора по чл. 27, ал. 1 , съответно договора за заем.

(2) Задължението по ал. 1 се изпълнява чрез инвестиционния посредник, чрез който е извършена късата продажба.

Раздел II

Специфични изисквания за извършване на къси продажби

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Клиент, който е подал нареждане за къса продажба, е длъжен да отговаря на първоначалното изискване за къса продажба по ал. 2 към деня на подаване на нареждането до инвестиционния посредник и до деня на сетълмент на късата продажба.

(2) Първоначално изискване за къса продажба е задължението на клиента да предостави на инвестиционния посредник депозит по ал. 3 на стойност не по-малка от 50 на сто от стойността по късата продажба.

(3) Депозитът по ал. 2 може да се състои от:

1. парични средства;
2. дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, които имат пазарна стойност;
3. финансови инструменти по чл. 8, ал. 1 , съответно чл. 9, ал. 1 ;
4. всяка комбинация по т. 1, 2 и 3.

(4) Първоначалното изискване за къса продажба може да се изпълни от клиента и чрез наличен излишък при къси продажби съгласно чл. 37, ал. 2 и/или маржин излишък съгласно чл. 19, ал. 2, т. 1 , ако това е предвидено в договора между страните.

(5) Регулираният пазар, където финансовите инструменти, предмет на къси продажби, са допуснати до търговия, както и инвестиционният посредник могат да предвидят първоначално изискване за къса продажба, по-високо от това по ал. 2.

(6) Ако клиентът не отговори на първоначалното изискване по къса продажба към деня на подаване на нареждането, инвестиционният посредник не изпълнява нареждането.

Чл. 35. (1) (Доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Клиент, на когото е открита сметка за къси продажби, е длъжен ежедневно от датата на сетълмент на сделката да отговаря на поддържащото изискване за къси продажби.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Поддържащо изискване за къси продажби е задължението на клиента да поддържа при инвестиционния посредник обезпечение по ал. 3 на стойност не по-малка от 130 на сто от текущата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на къса продажба, изчислена съгласно чл. 36 .

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Обезпечение по късата продажба са паричните средства, получени от късата продажба, както и другите парични средства и финансови инструменти, отчитани в сметката за къси продажби на клиента. Ако паричните средства и финансовите инструменти, отчитани в сметката за къси продажби, са в размер, по-нисък от поддържащото изискване за къси продажби, и клиентът има открита сметка за маржин покупки при инвестиционния посредник, по която е налице маржин излишък съгласно чл. 19, ал. 3 , той може да служи за обезпечение по късите продажби, ако това е уговорено в договора.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Регулираният пазар, на който финансовите инструменти, предмет на къси продажби, са допуснати до търговия, както и инвестиционният посредник могат да предвидят поддържащо изискване за къси продажби, по-високо от определеното по ал. 2.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.).

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник извършва ежедневна оценка на финансовите инструменти, отчитани в сметката за къси продажби, както и на финансовите инструменти, предмет на къса продажба, чийто сетълмент не е извършен. Оценката на финансовите инструменти се извършва по пазарна стойност.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник няма право да разрешава на клиента да се разпорежда с парични средства и финансовите инструменти, отчитани в сметката за къси продажби (ограничаване на сметката за къси

продажби), ако в резултат на това стойността на обезпечението по късите продажби ще спадне под 150 на сто от текущата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на къси продажби, изчислена съгласно чл. 36 .

(2) Ако клиентът има открита и сметка за маржин покупки при инвестиционния посредник и това е уговорено между страните, излишъкът при къси продажби на клиента може да служи за покриване на поддържащото маржин изискване по чл. 17, ал. 3 , когато това е необходимо. В останалите случаи клиентът има право да ползва своя излишък при къси продажби:

1. като прехвърли финансови инструменти, отчитани по неговата сметка за къси продажби, включително за да изпълни първоначално маржин изискване по чл. 16 и/или първоначално изискване по къси продажби по чл. 34 ; или

2. като се разпорежи с парични средства, отчитани по сметката за къси продажби.

(3) Излишък при къси продажби е разликата между размера на паричните средства и стойността на финансовите инструменти, отчитани по сметката за къси продажби и 150 на сто от текущата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на къси продажби, изчислена съгласно чл. 36 .

Чл. 38. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако възникне недостиг при къси продажби, инвестиционният посредник няма право да изпълнява нови нареждания на клиента за къси продажби и е длъжен до края на работния ден да уведоми клиента, че в срок 1 работен ден трябва да покрие недостига по късите продажби, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) депозира при инвестиционния посредник допълнително обезпечение в пари и/или финансови инструменти по чл. 34, ал. 3 ; и/или

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) закупи необходимия брой финансови инструменти, предмет на късата продажба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Недостиг при къси продажби е налице, когато стойността на обезпечението на финансовите инструменти, предмет на къса продажба, е по-ниска от поддържащото изискване по чл. 35, ал. 2 .

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако клиентът не покрие недостига при къси продажби по чл. 38, ал. 1 , инвестиционният посредник закупува необходимия брой от финансовите инструменти, предмет на къса продажба, извършена за сметка на клиента, за покриване на недостига към деня на покупката. Инвестиционният посредник извършва покупките по предходното изречение с паричните средства по сметката за къси продажби на клиента.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) В случай че стойността на обезпечението по сметката за къси продажби спадне под 120 на сто от текущата пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на къси продажби, изчислена съгласно чл. 36 , инвестиционният посредник има право да закупи финансови инструменти съгласно ал. 1 преди изтичане на срока от 1 работен ден, ако това е необходимо за предотвратяване на по-големи загуби за инвестиционния посредник и/или клиента.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) В случая по ал. 1 инвестиционният посредник има право да откаже изпълнението на подадените нареждания на клиента за сключване на къси продажби, както и да прекрати договора за извършване на къси продажби.

Чл. 40. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Договорът за извършване на къси продажби се сключва с определен срок, като клиентът е длъжен да върне и при поискване финансовите инструменти, предмет на късата продажба.

(2) В случай че инвестиционният посредник трябва да върне финансовите инструменти, които е ползвал от сметка за маржин покупки на клиент за извършване на къса продажба, и не може да ползва други финансови инструменти, за да изпълни задължението си, той подава нареждане за покупка на тези финансови инструменти на първата сесия на регулирания пазар, след като задължението за връщане на финансовите инструменти стане изискуемо.

(3) Ако задължението за връщане по ал. 2 е за финансови инструменти, предмет на къса продажба, извършена за сметка на клиент, инвестиционният посредник извършва плащането на тези финансови инструменти с паричните средства, отчитани по сметката за къси продажби на същия клиент. Инвестиционният посредник е длъжен да уведоми клиента за покупката на финансовите инструменти при условия и ред, предвидени в договора за извършване на къси продажби.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) При прекратяване на договора за извършване на къси продажби инвестиционният посредник подава нареждане за покупка на финансовите инструменти, с които е извършена къса продажба, на първата сесия на регулирания пазар след прекратяване на договора. При прекратяване на договора за извършване на къси продажби инвестиционният посредник има правата по чл. 40, ал. 3

(2) Останалите парични средства и финансови инструменти на клиента, отчитани в неговата сметка за къси продажби, след закупуване на финансовите инструменти по ал. 1 и закриването на сметката, се прехвърлят по съответната сметка на клиента, водена от инвестиционния посредник.

Раздел III

Изисквания към договорите за извършване на къси продажби

(Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Договорът за извършване на къси продажби включва:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) информация за повишения риск, който възниква за клиента, във връзка с извършването на къси продажби, включително:

а) изискването за предоставяне на допълнително обезпечение по чл. 38, ал. 1, като при забава инвестиционният посредник може да се удовлетвори от наличното обезпечение;

б) възможността клиентът да дължи на инвестиционния посредник по-голям размер парични средства от получените при късите продажби;

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) задължението на инвестиционния посредник да достави финансовите инструменти, необходими за сетълмента на късите продажби;
3. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) стойността на първоначалните и поддържащите изисквания за къси продажби;
4. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) реда, сроковете и начина за изпълнение на първоначалните и поддържащите изисквания за къси продажби, включително описание на начина за оценка на финансовите инструменти по чл. 36 и начините за уведомяване на клиента за предоставяне на допълнително обезпечение;
5. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условията за ограничаване на сметката за късите продажби, както и условията за ползването на излишък при късите продажби;
6. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) посочване дали маржин излишъкът по сметката за маржин покупки на клиента може да бъде използван като обезпечение по сметката за къси продажби, както и условията и реда за това;
7. (предишна т. 6, доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) допълнителни ограничения, ако има такива, относно допустимия вид депозити и обезпечения при късите продажби;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условията, при които инвестиционният посредник има право да изисква допълнително обезпечение и неговия вид;
9. (предишна т. 8, доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) правото на инвестиционния посредник да използва в дейността си паричните средства и финансови инструменти на клиента, отчитани в сметката за къси продажби, и ограниченията по чл. 29 на това право;
10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) задължението на клиента по чл. 33, ал. 1 да предостави парична сума, равна на изплатения дивидент и другите плащания, направени във връзка с ценните книжа, предмет на къса продажба;
11. (предишна т. 10, доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) основанията и реда за промяна и прекратяване на договора за извършване на къси продажби;
12. (предишна т. 11, изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условия и ред за удовлетворяване на посредника от предоставеното обезпечение при неизпълнение от страна на клиента, включително правото на инвестиционния посредник по чл. 39, ал. 1 и чл. 40, ал. 3 да ползва паричните средства и финансовите инструменти на клиента, отчитани по сметката за къси продажби;
13. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) посочване дали се допуска прихващане на насрещните задължения, произтичащи от договора за извършване на къси продажби и договора за извършване на маржин покупки, както и условия и ред за извършване на прихващането;
14. (предишна т. 12, изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) клауза, че клиентът е наясно с рисковете, свързани с късите продажби;
15. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) начините за определяне на възнаграждението на инвестиционния посредник, включително таксите и комисионите във връзка с късата продажба;

16. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условията и реда за връщане на финансовите инструменти при поискване от инвестиционния посредник;

17. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условия и ред за откриване и закриване на сметки за къси продажби в депозитарна институция;

18. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) срок на договора.

Раздел IV

Допълнителни изисквания за отчитане на къси продажби

Чл. 43. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Паричните суми по чл. 34, ал. 3, т. 1 и финансовите инструменти по чл. 34, ал. 3, т. 2 и 3, депозирани от клиента в съответствие с първоначалните или поддържащите изисквания, както и паричните постъпления от късите продажби се записват по кредита на сметката за къси продажби при инвестиционния посредник, съответно се регистрират по съответните сметки в депозитарна институция в деня на депозирането.

(2) Вземането на посредника във връзка с финансовите инструменти, дължими от клиента, които са били предмет на къса продажба, се записват по дебита в сметката за къси продажби на клиента на датата на сетълмента на съответната сделка.

(3) Със сумите по чл. 33, ал. 1 се намалява кредита на сметката за къси продажби, освен ако клиентът по къса продажба не ги внесе при инвестиционния посредник.

(4) Ако кредитът по сметката за къси продажби на клиент надвиши 150 % от размера на дебита, излишъкът може да се прехвърли в сметката му за маржин покупки при наличие на такава, в случай на маржин недостиг и ако това е уговорено между страните. В останалите случаи клиентът може да се разпорежи с излишъка по късите продажби.

Чл. 44. (Доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник поддържа ежедневна отчетност за всеки клиент със сметка за къси продажби, която съдържа най-малко данни за:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) текущата (дневна) пазарна стойност на финансовите инструменти, предмет на къса продажба, както и на финансовите инструменти, предмет на депозит по чл. 34, ал. 3 ;

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) излишъка при къси продажби по чл. 37, ал. 4 , съответно недостига при къси продажби по чл. 38 ;

3. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) броя и пазарната стойност на финансовите инструменти, предмет на къси продажби, чийто сетълмент не е извършен;

4. (отм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.).

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) За клиент, на когото е открита сметка за къси продажби и сметка за маржин покупки при инвестиционния посредник, чл. 26, ал. 1 се прилага съответно.

(2) Инвестиционният посредник поддържа база данни за всеки клиент за:

1. общата стойност на обезпечението на финансовите инструменти, предмет на къси продажби;
2. общата стойност на първоначалните и поддържащи изисквания по къси продажби;
3. общата стойност на излишъка или недостига при късите продажби.

Глава пета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ЗАЕМ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 46. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник взема, съответно дава назаем финансови инструменти въз основа на писмен договор за заем със следното минимално съдържание:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) качеството, в което инвестиционният посредник действа - като заемодател, съответно заемател за своя сметка или като агент на клиент;
2. (доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) размера на възнаграждението по чл. 51 , ако е предвидено такова, начина и честотата на неговото изчисляване и заплащане;
3. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) допустимите видове обезпечения и минималния размер на обезпечението за заема на финансови инструменти;
4. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) срока за доставянето на заетите финансови инструменти и обезпечението и правото на заемателя на финансовите инструменти, ако се предвижда такова, да замени обезпечението;
5. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) в случаите, когато предмет на договора са ценни книжа - клауза, че заемодателят на ценните книжа губи възможността да упражнява правото на глас по ценните книжа, докато те не му бъдат върнати;
6. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) начина и реда за предоставяне на компенсация за неупражняване на правата във връзка с финансовите инструменти - парична сума, равна на изплатения дивидент и другите плащания по чл. 53, ал. 1 и 2 ;
7. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) правото на заемодателя на финансовите инструменти да ползва паричното обезпечение по заема на финансови инструменти и отговорността му за загубите, произтичащи от това ползване;
8. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) описание на начина на оценка по чл. 52 и начините за уведомяване на заемателя на финансовите инструменти относно предоставянето на допълнително обезпечение;
9. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) правото на заемателя на финансовите инструменти да ползва излишъка от обезпечението;

10. (изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) основанията и реда за промяна и прекратяване на договора за заем на финансови инструменти;

11. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) правата на заемодателя на финансовите инструменти по чл. 55 и правата на заемателя по чл. 56 ;

12. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) условията и реда за връщане на финансовите инструменти при поискване от заемодателя;

13. (нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) срок на договора.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Договорът за заем по ал. 1 може да съдържа уговорка, че финансовите инструменти, предмет на всеки заем, обезпечението по него, както и възнаграждението на заемодателя по чл. 51, ал. 1 , съответно на заемателя по чл. 51, ал. 2 , ще се определят в допълнителни споразумения.

Чл. 47. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник, който води сметки за финансови инструменти на клиенти, които искат да дават назаем финансови инструменти, може да бъде определен за техен агент по чл. 4, ал. 4 . Договорът между клиента и инвестиционния посредник агент трябва да е със следното минимално съдържание:

1. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) задължението на агента на заемодателя да оценява ежедневно по пазарна стойност дадените назаем финансови инструменти и полученото непарично обезпечение, както и при необходимост да изисква допълнително обезпечение от заемателя;

2. задължението на агента на заемодателя да следи за изплащането на дивидент и за други плащания по дадените назаем ценни книжа и да осигури предоставянето им на заемодателя от заемателя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник може да вземе назаем финансови инструменти от клиент, с който има сключен договор по ал. 1. В този случай договорът за заем на финансови инструменти се подписва от клиента като заемодател и от инвестиционния посредник като заемател.

Чл. 48. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заемодателят на финансови инструменти е длъжен да прехвърли съгласно чл. 4, ал. 1 дадените назаем финансови инструменти и да нареди на депозитарна институция като техен притежател да бъде вписан заемателят, съответно купувачът по къса продажба, съгласно инструкциите на заемателя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Нарезданията до депозитарната институция по ал. 1 следва да съдържат специално обозначение, че прехвърлянето на финансовите инструменти е във връзка с даването им на заем. Предходното изречение се прилага и за нарежданията до депозитарната институция относно връщане на взетите назаем финансови инструменти.

Чл. 49. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заемът на финансови инструменти може да бъде обезпечен със:

1. парични средства; или

2. (изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, които имат пазарна стойност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) До деня, в който се прехвърлят дадените назаем финансови инструменти, инвестиционният посредник заемател е длъжен да прехвърли паричното обезпечение по ал. 1, т. 1 по сметка за парични средства в депозитарна институция, посочена от инвестиционния посредник заемодател, съответно агент на заемодател по чл. 4, ал. 4 . Ако инвестиционният посредник заемател действа едновременно и като агент по чл. 4, ал. 4 на свой клиент, паричното обезпечение по ал. 1, т. 1 се прехвърля от сметката на инвестиционния посредник, определена за негови собствени парични средства, по сметката на инвестиционния посредник, определена за парични средства на клиенти, освен ако друго е предвидено в договора за заем на финансови инструменти.

(3) Инвестиционният посредник заемател прехвърля на инвестиционния посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, непаричното обезпечение по ал. 1, т. 2 при съответно прилагане на условията по ал. 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Стойността на обезпечението по ал. 1 трябва по всяко време да бъде най-малко 100 на сто от пазарната стойност на заетите финансови инструменти.

Чл. 50. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заемодателят на финансовите инструменти има право да ползва паричното обезпечение по чл. 49, ал. 1, т. 1 .

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заемодателят не може да ползва непаричното обезпечение по чл. 49, ал. 1, т. 2 , освен за удовлетворяване на вземания, произтичащи от договора за заем на финансови инструменти.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Загубите в резултат на неуспешно инвестиране или ползване по друг начин на паричното обезпечение по ал. 1 са за сметка на заемодателя на финансовите инструменти.

Чл. 51. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Когато предоставя непарично обезпечение по чл. 49, ал. 1, т. 2 , инвестиционният посредник заемател заплаща на заемодателя на финансовите инструменти възнаграждение, ако е предвидено в договора за заем на финансовите инструменти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Когато е получил парично обезпечение, инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, заплаща на заемателя на финансовите инструменти възнаграждение, ако е предвидено в договора за заем на финансовите инструменти.

Чл. 51а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционен посредник, който действа като агент за сметка на клиенти въз основа на договор по чл. 47 , открива и води при себе си отделно за всеки клиент сметка, по която отчита дадените назаем финансови инструменти и паричните средства и/или финансовите инструменти, предоставени като обезпечение по заема съгласно чл. 49 .

Чл. 52. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемател, както и инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, извършват ежедневна оценка на финансовите инструменти, предмет на договор за заем, както и на непаричното обезпечение по чл. 49, ал. 1, т. 2 , ако такава е предоставено, с цел

установяване съответствието на обезпечението с изискванията на чл. 49, ал. 4 . Оценката на дадените назаем финансови инструменти се извършва по пазарна стойност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако пазарната стойност на зетите финансови инструменти се покачи и/или пазарната стойност на непаричното обезпечение по чл. 49, ал. 1, т. 2 спадне, така че текущата стойност на обезпечението спадне под 100 на сто от текущата пазарна стойност на зетите финансови инструменти, инвестиционният посредник заемател е длъжен не по-късно от края на следващия работен ден да прехвърли по съответната сметка на инвестиционния посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, необходимото допълнително обезпечение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако пазарната стойност на зетите финансови инструменти спадне и/или пазарната стойност на непаричното обезпечение се покачи, така че текущата стойност на обезпечението надвиши 100 на сто от текущата пазарна стойност на зетите финансови инструменти, инвестиционният посредник заемател има право да получи излишъка от обезпечението.

Чл. 53. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) До прекратяването на договора за заем на финансовите инструменти заемодателят има право да получи от инвестиционния посредник заемател компенсация във връзка с правата по дадените назаем ценни книжа при условията и по реда на договора за заем на финансови инструменти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемател има право да получи от заемодателя на финансовите инструменти парична сума, равна на вземането за лихви, във връзка с предоставеното непарично обезпечение.

(3) Заемодателят на ценни книжа не може да упражнява правото на глас по зетите ценни книжа, докато не му бъдат върнати.

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Договорът за заем на финансови инструменти се сключва със срок, като инвестиционният посредник заемател е длъжен да върне и при поискване взетите назаем финансови инструменти.

(2) Инвестиционният посредник заемател до края на следващия работен ден след изтичане на срока на договора, съответно до края на следващия работен ден след получаване на уведомлението, с което се иска връщане на зетите финансови инструменти, подава нареждане до депозитарната институция за вписване на заемодателя като притежател на зетите финансови инструменти.

(3) Договорът за заем на финансови инструменти се разваля от изправната страна, в случай че инвестиционният посредник заемател не предостави допълнително обезпечение съгласно чл. 52, ал. 2 или парична сума, равна на плащанията по чл. 53, ал. 1, съответно в случай че инвестиционният посредник заемодател или агент на заемодателя не върне излишъка от обезпечението съгласно чл. 52, ал. 3 или не предостави парична сума по чл. 53, ал. 2.

Чл. 55. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако инвестиционният посредник заемател не изпълни задължението си по чл. 54, ал. 2 и не върне финансовите инструменти в срок, инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, има право да закупи дадените назаем финансови инструменти с паричната сума, получена като обезпечение, съответно с постъпленията от продажбата на непаричното обезпечение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) В случай че цената на зетите финансови инструменти по ал. 1 заедно с другите разноси, свързани с покупката, надвиши размера на обезпечението, инвестиционният посредник заемател е длъжен да изплати на заемодателя разликата заедно с уговорената в договора лихва върху нея.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, може да ползва обезпечението съгласно ал. 1 и за други свои вземания, произтичащи от договора за заем на финансови инструменти, включително за плащанията по чл. 53, ал. 1 .

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Заемодателят на финансовите инструменти е длъжен да върне на инвестиционния посредник заемател останалата част от обезпечението.

Чл. 56. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, е длъжен, когато договорът за заем е развален по негова вина, до края на следващия работен ден след получаване на уведомлението за разваляне на договора да нареди на съответната депозитарна институция връщане на полученото обезпечение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Ако инвестиционният посредник заемодател, съответно агент на заемодателя, не изпълни задължението си по ал. 1 и не върне в срок полученото обезпечение, инвестиционният посредник заемател има право да продаде необходимия брой от взетите назаем финансови инструменти и да задържи паричните средства от продажбата в размер на стойността на обезпечението.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) В случай че продажната цена на взетите назаем финансови инструменти по ал. 2, намалена с другите разноси, свързани с продажбата, е по-малка от стойността на обезпечението и останалите задължения на заемодателя на финансови инструменти, произтичащи от договора за заем, заемодателят на финансови инструменти е длъжен да изплати на заемателя разликата заедно с уговорената в договора лихва върху нея.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемател има правата по ал. 2 и относно други свои вземания, произтичащи от договора за заем на финансови инструменти, включително за плащанията по чл. 53, ал. 2 .

(5) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник заемател е длъжен да върне на заемодателя останалата част от взетите назаем финансови инструменти.

Глава шеста

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ ОТ ИНВЕСТИЦИОННИЯ

ПОСРЕДНИК

(Загл. изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

Чл. 57. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник има право да използва финансови инструменти, отчитани по сметки за маржин покупки и къси продажби на клиенти, съгласно чл. 5, ал. 3 и чл. 6, ал. 1 само въз основа на сключен договор за извършване на маржин покупки, съответно къси продажби.

Чл. 58. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Клиентът има право да получи от инвестиционния посредник компенсация за неупражняване на правата по използваните финансови инструменти при условията и по реда на договора за извършване на маржин покупки или на договора за извършване на къси продажби.

(2) В случаите, когато използваните финансови инструменти съгласно чл. 57 са ценни книжа, клиентът не може да упражнява правото на глас по ценните книжа, докато инвестиционният посредник ги използва.

Чл. 59. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Инвестиционният посредник е длъжен да върне на клиента използваните финансови инструменти съгласно условията в договора за извършване на маржин покупки, съответно за къси продажби, както и в случаите, когато сметката за маржин покупки или къси продажби е закрыта.

Глава седма

(Нова - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

СИСТЕМА ЗА ПОСРЕДНИЧЕСТВО ПРИ ЗАЕМАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Чл. 59а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Централният депозитар създава и администрира система за посредничество при заемане на финансови инструменти с цел обезпечаване на сетълмента по къси продажби, даването назаем и връщането на взети назаем финансови инструменти при условията и по реда на тази наредба.

(2) Системата по ал. 1 представлява база от данни относно финансовите инструменти, които отговарят на условията по чл. 8, ал. 1, съответно чл. 9, ал. 1 и чиито притежатели са поискали да ги дават назаем.

(3) Централният депозитар осигурява достъп до системата по ал. 1 на инвестиционни посредници, които за своя сметка или за сметка на свои клиенти дават или вземат назаем финансови инструменти в случаите, предвидени в наредбата.

(4) Взаимоотношенията между Централния депозитар и инвестиционните посредници във връзка с достъпа до системата по ал. 1 се урежда с договор при равни условия за всички участници.

(5) Условията и редът за оперирането на системата по ал. 1 и изискванията към участниците в системата се определят с Правилника на Централния депозитар.

Чл. 59б. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) (1) Инвестиционният посредник по чл. 61, ал. 4, който дава назаем финансови инструменти за своя сметка или в качеството си на агент с посредничеството на Централния депозитар, предоставя на Централния депозитар информация относно финансовите инструменти, които предлага назаем, и условията, при които могат да бъдат давани назаем. Информацията по изречение първо съдържа данни за финансовите инструменти, които се дават назаем, както и данните по чл. 46, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 12 и 13.

(2) При сключване на договор за заем на финансови инструменти съгласно чл. 46, със или без посредничеството на Централния депозитар, инвестиционният посредник, който взема назаем финансовите инструменти, и инвестиционният посредник, който дава назаем финансовите инструменти за своя сметка или в качеството си на агент,

изпращат насрещни нареждания за прехвърляне на финансовите инструменти - предмет на договора за заем, съответно на обезпечението съгласно чл. 49 , до съответната депозитарна институция.

(3) Депозитарната институция прехвърля даваните назаем финансови инструменти от сметката на заемодателя по сметка на заемателя само след като заемателят удостовери, че е прехвърлил по съответна сметка в депозитарна институция дължимото обезпечение съгласно чл. 49 .

(4) При извършване на прехвърлянето на заетите финансови инструменти депозитарната институция отразява в съответния регистър, че прехвърлянето е във връзка с даването назаем на финансовите инструменти.

Глава осма

(Предишна глава седма - ДВ, бр. 45 от 2008 г.)

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 60. (1) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) Лицата, които са извършили нарушения на наредбата, както и лицата, които са допуснали извършването на такива нарушения, се наказват съгласно чл. 127 ЗПФИ.

(2) Актовете за нарушенията се съставят от упълномощени от заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Надзор на инвестиционната дейност", длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Надзор на инвестиционната дейност".

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2008 г.) По смисъла на наредбата:

1. "Свободно търгуем обем акции" са акциите, разпръснати сред лица, притежавачи пряко не повече от 2 % от емисията. От свободно търгуемия обем не се изключват акциите, притежавани/държани от предприятия за колективно инвестиране и пенсионни фондове, независимо от това, че те притежават пряко повече от 2 %. В свободно търгуемия обем акции не се включват акциите, притежавани пряко от управителните и контролните органи и прокуристите на емитента.

2. "Пазарна стойност" на финансов инструмент, допуснат до търговия на регулиран пазар за определен ден, е цената, обявена от регулирания пазар след приключване на търговската сесия за този ден, която се изчислява по методология, разработена и обявена от регулирания пазар (цена на затваряне). За финансовите инструменти по чл. 16, ал. 2, т. 2 , чл. 34, ал. 3, т. 2 и чл. 49, ал. 1, т. 2 пазарната стойност се определя съгласно § 1, т. 6, букви "е" и "ж" от Наредба № 25 от 2006 г. за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и договорните фондове (ДВ, бр. 36 от 2006 г.).

3. "Търговска сесия" е официално обявеното работно време на регулирания пазар, през което членовете и участниците на регулирания пазар обявяват нарежданията си за покупка и продажба на финансови инструменти и сключват сделки.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Наредба № 1 от 2003 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници, приета с решение № 01-Н от 15.IX.2003 г. на Комисията за финансов надзор (ДВ, бр. 90 от 2003 г.), се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 18, ал. 1 т. 3 се изменя така:

"3. вид на поръчката (покупка, продажба - дълга или къса, замяна);".

2. В чл. 31 ал. 2 се изменя, както следва:

"(2) Инвестиционният посредник, който е сключил договор за управление на индивидуален портфейл от ценни книжа и/или пари по собствена преценка без нареждане от клиента, договор за извършване на маржин покупки или договор за извършване на къси продажби съгласно наредбата по чл. 54, ал. 5, т. 5 и по § 16, ал. 2, т. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗППЦК, най-малко в края на всеки месец, а ако не са сключвани сделки - в края на всяко 3-месечие, представя на клиента отчет по ал. 1."

§ 3. Наредбата се издава на основание § 16, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби във връзка с чл. 54, ал. 5, т. 5, чл. 75, ал. 5 и § 16, ал. 2, т. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗППЦК и е приета с решение № 24-Н от 7.VII.2004 г. на Комисията за финансов надзор.

§ 4. Комисията за финансов надзор дава указания по прилагането на наредбата.